

**Kommunernas
socialtjänst k.f.**

Organisationsstöd

Effektivitetsrevision – revisorernas
delrapport 9.2.2024

Martin Slotte, Erika Sjölund, Robert Lindfors

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Uppdragsbeskrivning och delrapport	2
1.1 Uppdragsavgränsning, analysperiod och process	2
1.2 KST:s grunduppdrag enligt lag och genom lagstadgat avtal mellan kommunerna.....	3
1.3 Organisationsstöd – innehåll och utveckling 2019–2023	4
1.3.1 Verksamhetskostnadernas- och intäkternas övergripande utveckling.....	4
1.3.1.1 Verksamhetsintäkter	4
1.3.1.2 Verksamhetskostnader	5
1.3.1.3 Verksamhetsbidrag.....	5
1.3.1.4 Finansnetto och avskrivningar	5
1.3.2 Verksamhetskostnadernas delar och utveckling	5
1.3.2.1 Verksamhetskostnadernas utveckling	5
1.3.2.1.1 Personalkostnader	6
1.3.2.1.2 Köpta tjänster och dessas huvudsakliga fördelning	7
1.3.2.1.2.1 IT-tjänster, utveckling och innehåll.....	8
1.3.2.1.2.2 Tjänster för fastighetsförvaltning, utveckling och innehåll	10
1.3.2.1.2.3 Tjänster för administration, utveckling och innehåll.....	11
1.3.2.1.3 Material, förnödenheter och varor	12
1.3.2.1.4 Hyreskostnader.....	12
2 Effektivitetsanalys – övergripande jämförelse.....	14
2.1 Utvalda jämförelseobjekt och urvalskriterier.....	14
2.2 Förvaltningens andel av totala årsverken, utveckling och jämförelse.....	15
2.3 Vissa nyckeltal för ekonomi- och löneadministrationen, utveckling och jämförelse	16
2.3.1 Ekonomiadministrationen	16
2.3.2 Löneadministrationen	18
2.4 IT-kostnader, utveckling och jämförelse	19
3 Avslutande frågeställningar samt underlag för vidarediskussion	21
3.1 Allmänt	21
3.2 Underlag för vidarediskussion och möjliga åtgärder	21
3.2.1 Organisationsstödet roll i en ny organisation behöver förtydligas	21
3.2.2 Redovisningen av fastigheter kan utvecklas samt behovet av fastighetsstrategi diskuteras	22
3.3.3 It-tjänsterna, behov av extern bedömning.....	22
Bilaga 1 – ledningens kommentar till delrapporten	24

1 Uppdragsbeskrivning och delrapport

Bakgrunden till uppdraget till att utföra en effektivitetsrevision framgår ur förbundsstyrelsens beslut 22.8.2023 § 122 varur bl.a. framgår:

”KST är i en situation där ägarkommunerna vill att kostnaderna för KST ska minska samtidigt som förvaltningen vid KST ser att man ännu inte når upp till den nya socialvårdslagens krav och målsättningar samt att det finns ett stort utvecklingsbehov inom administrationen och insatser inom förvaltningen. En effektivitetsrevision ska förhoppningsvis ge ett helhetsgrepp om vilken kostnadsnivå som är rimlig utifrån de lag- och kvalitetskrav som finns för den service som ska produceras. En effektivitetsrevision förväntas ge ett konkret underlag med åtgärder för vidare diskussioner om inbesparingar kontra nödvändiga resurser och investeringar för framtiden.”

Den 3.10.2023 § 148 har förbundsstyrelsen konstaterat att

”Av utlåtandena över budget 2024 framgår att medlemskommunerna vill effektivitetsrevidera organisationsstödet. Kostnaderna för boendeservicen är 30 % av KST:s verksamhetskostnader.”

Förbundsstyrelsen beslöt att begära en effektivitetsrevision av revisorerna för Kommunernas Socialtjänst k.f. (KST) angående boendeservice och sysselsättning (BS) samt organisationsstödet (OS).

För innehåll och eventuella avgränsningar för uppdraget har ett uppdragsbrev undertecknats av uppdragsgivaren och revisorerna den 01.12.2023. Ur uppdragsbrevet framgår närmare

- Uppdragets innehåll och omfattning
- Material, ansvar för leverans samt kompletterande muntliga intervjuer
- Granskningsmetoder
- Tidsplan och rapportering

I enlighet med punkt ”*tidsplan och rapportering*” i uppdragsbrevet avges slutrapport senast den 15.10.2024.

Denna rapport angående organisationsstödet är en delrapport. Organisationsstödsrapporteringen integreras sedan som en del i slutrapporten som också enligt givet uppdrag innehåller boendeservice och sysselsättning. Organisationsstödsdelen uppdateras också i slutrapporten med bokslutsuppgifter för året 2023.

1.1 Uppdragsavgränsning, analysperiod och process

I enlighet med uppdragsbrevet omfattar granskningen en fördjupning av redan befintligt material, vilket inte påverkar revisorernas oberoende. Som en del av uppdraget analyseras kostnader i förhållande till volymer, och det görs en övergripande utvärdering och resonemang om effektivitetsaspekter. Där det bedömts möjligt har externa jämförelseobjekt valts ut för en översiktlig analys.

Analysperioden har valts till åren 2019–2023, där 2021 utgjort KST:s första egentliga verksamhetsår. Året 2023 är baserat på prognos. Där uppgifter för enskilda år saknas så har de antingen inte erhållits från förvaltningen med beaktande av given tidsplan, eller inte bedömts i högre grad påverka helhetsbedömning och slutsatser.

Åren 2019–2020 utgjordes verksamheten i stort sett av den specialomsorgsverksamhet som bedrevs inom ramen för kommunalförbundet Ålands Omsorgsförbund k.f. (ÅOF) samt delvis av uppbyggnaden av KST.

Analysmaterial har utgjorts av tillgängliga officiella bokslutsuppgifter samt övriga interna rapporter från bokföringen för ifrågavarande år för KST och jämförelseobjekten samt därtill har kompletteringar erhållits för vissa volymdata från några av jämförelseobjekten.

I detta sammanhang bör särskilt framföras att exakta jämförelser och analyser svårligen låter sig göras för enskilda kostnads- och intäktsposters utveckling åren 2019-2023 då verksamheten för åren 2019-2020 i stort sett omfattade ÅOF, och åren 2021-2023 som omfattar KST. Olikheter i ekonomiska rapporter och redovisningen och hur posternas innehåll utvecklas över tid är faktorer som påverkar. Fördjupningar i underlag och jämförelser kan också medföra risk för att analyserna blir för detaljerade och svårtolkade och "helikopterperspektivet" tappas bort.

Arbetsprocessen har utförts i samråd med kommunalförbundets ledning, där utkast till rapport diskuterats varefter ledningens skriftliga kommentarer inbegärts över rapporten. Detta för att göra arbetet mera transparent och med en målsättning att öka läsarens förståelse för komplexiteten i frågeställningar som berörs i effektivitetsrevisionen. Ledningens kommentarer biläggs denna rapport, i bilaga 1.

1.2 KST:s grunduppdrag enligt lag och genom lagstadgat avtal mellan kommunerna

LL om kommunernas socialtjänst (2016:2) 2 § anger syftet med samordningen av socialservicen till ett lagstadgat kommunalförbund.

"Syftet med en samordnad socialtjänst enligt lagen är att främja en likvärdig service, en effektiv användning av resurserna, en samlad kompetens och en ökad specialisering inom personalen, en större integritet, en stärkt anonymitet och ett gott rättsskydd."

Grundavtalet om KST som trädde ikraft fr.o.m. 1.1.2021 reglerar också grunden för kommunalförbundets verksamhet där § 3 definierar detta närmare. Ur nämnda paragraf framgår bl.a. följande:

"Kommunalförbundet ska främja invånarnas hälsa och välfärd.

Kommunalförbundet ska säkerställa att de socialvårdstjänster som var och en har rätt till finns att tillgå för samtliga invånare i socialvårdsområdet, inom de gränser som står till socialvårdens förfogande vid respektive tidpunkt.

Verksamheten ska sträva efter en likvärdig service i alla medlemskommuner, en effektiv användning av resurserna, en samlad kompetens och hög specialisering inom personalen, en hög integritet, en stark anonymitet och ett gott rättsskydd.

Främjandet av invånarnas hälsa och välfärd och verkställandet av kommunalförbundets verksamhet sker i samarbete med kommuner och andra myndigheter."

1.3 Organisationsstöd – innehåll och utveckling 2019–2023

1.3.1 Verksamhetskostnadernas- och intäkternas övergripande utveckling

Organisationsstöd (OS) innefattar förtroendemannaorgan, ekonomi-, personal- och allmän förvaltning samt förbundets IT- och fastighetskostnader. Nedan en översiktlig tabell över verksamhetskostnader och -intäkter för OS. Förutom verksamhetskostnader och -intäkter har även finansiella intäkter och kostnader samt avskrivningar gällande byggnader beaktats i tabellen. Avskrivningarna har tagits med i tabellen eftersom de bokförs på organisationsstöd.

I detta sammanhang skall igen påpekas att åren 2019-2020 utgjordes verksamheten av Ålands Omsorgsförbunds specialomsorgsverksamhet, medan KST:s verksamhet inleddes fr.o.m. 1.1.2021.

Resultat organisationsstöd totalt, teuro	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST prognos 2023
Verksamhetsintäkter					
Understöd och bidrag	111	341	82	40	43
Övriga verksamhetsintäkter	218	223	245	238	307
Intäkter totalt	329	564	326	279	350
Verksamhetskostnader					
Personalkostnader	-700	-825	-756	-859	-882
Köp av tjänster	-483	-607	-909	-911	-911
Material, förnödenheter och varor	-203	-263	-235	-245	-254
Hyreskostnader	-278	-278	-658	-700	-1 099
Övriga verksamhetskostnader	-17	-17	-8	-8	-12
Kostnader totalt	-1 681	-1 991	-2 567	-2 723	-3 158
Verksamhetsbidrag					
	-1 353	-1 427	-2 240	-2 445	-2 808
Finansiella intäkter o kostnader	-35	-32	-31	-33	-78
Avskrivningar, byggnader	-185	-201	-196	-206	-200
Räkenskapsperiodens resultat, teuro	-1 573	-1 660	-2 467	-2 683	-3 086

I enlighet med KST:s information på sin hemsida fungerar OS som internt stöd till KST:s verksamhet. Det innebär bland annat att skapa förutsättningar för god förvaltning genom att stöda den interna servicen inom exempelvis personal-, och löneadministration, ekonomi samt IT.

1.3.1.1 Verksamhetsintäkter

De fortlöpande intäkterna består huvudsakligen av hyresintäkter för gruppboende och övriga fastigheter. Understöd och bidrag erhöles av Ålands Landskapsregering särskilt för år 2020 för uppstartskostnader av KST.

1.3.1.2 Verksamhetskostnader

Kostnaderna utgörs huvudsakligen av personalkostnader innefattande löner och lönebikostnader för egen förvaltningspersonal samt arvoden till förbundsstämman och förbundsstyrelsens förtroendevalda.

Köptjänsterna utgörs huvudsakligen av kostnader för IT och fastighetsförvaltning samt köptjänster för utbildning, företagshälsovård och friskvård.

Kostnader för material, förnödenheter och varor uppkommer främst inom fastighetsförvaltningen.

Hyreskostnaderna omfattar kostnader för upphyrda lokaler, både för klientboenden och för den egna verksamheten. KST fördelar ut fastigheternas verksamhetsintäkter och -kostnader på verksamheterna via interna hyror från och med 2023. I interna hyror beaktas inte avskrivningar och finansiella kostnader för fastigheter.

1.3.1.3 Verksamhetsbidrag

Verksamhetsbidragets utveckling från -1 352 teuro år 2019 till -2 808 teuro vid utgången av år 2023 kan huvudsakligen beskrivas av följande poster och hur de förändrats:

Köptjänsterna har i stort sett fördubblats och har ökat med ca. 400 teuro.

Hyreskostnaderna har ökat med ca. 800 teuro.

Dessa posters innehåll och utveckling beskrivs närmare nedan.

1.3.1.4 Finansnetto och avskrivningar

De finansiella kostnaderna och intäkterna samt avskrivningarna har varit relativt oförändrade under perioden vilket förklaras av att större egna investeringar inte gjorts.

1.3.2 Verksamhetskostnadernas delar och utveckling

1.3.2.1 Verksamhetskostnadernas utveckling

Dessa kostnaders innehåll och utveckling presenteras enligt kostnadsslag:

- Egen personal,
- Köptjänster,
- Material, varor o förnödenheter,
- Hyreskostnader

1.3.2.1.1 Personalkostnader

Personalkostnaderna för organisationsstöd har utvecklats enligt följande.

Organisationsstöd Personalkostnader	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST prognos 2023
teuro	-700	-825	-756	-859	-882

Årsverkerna och antalet anställda för den egna administrativa personalen har utvecklats enligt följande.

Organisationsstöd	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST prognos 2023
Antal anställda 31.12	8,00	11,00	14,00	13,00	14,00
Årsverken	8,42	10,70	11,79	13,10	13,19

Årsverkerna består av följande tjänster.

Organisationsstöd Årsverken	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST prognos 2023
Förbundsdirektör	1,12	1,00	1,00	1,00	1,00
Ekonomichef	1,45	1,19	1,08	1,00	1,00
Personalchef	1,00	1,61	1,19	1,00	1,00
IT-samordnare			0,32	1,00	0,87
Kanslisekreterare			0,61	0,98	1,00
Personaladministratör			0,75	1,00	0,99
Löneadministratör	1,89	1,79	2,98	3,21	3,06
Kvalitets- och metodchef	0,67	1,00	1,00	1,00	1,00
Ekonom	0,33	1,02	0,93	1,00	0,83
Administratör reskontra			1,93	1,78	1,86
Kanslist	1,96	1,00			
Extra resurs ekonomi					0,58
Koordinerade chef		0,81			
Utredare		1,29		0,13	
Totalt årsverken	8,42	10,71	11,79	13,10	13,19
Köp tjänst administratör reskontra	0,31	0,58	0,77	0,26	
Totalt inkl köp tjänst	8,73	11,29	12,56	13,36	13,19

Förvaltningen har på begäran särskilt beskrivit uppgifterna för löneadministratörerna samt för de tjänster som tillkommit inom KST; personaladministratören och IT-samordnaren.

Löneadministratörerna (3 st) sköter lönerna för förbundets anställda, men hanterar även förbundets alla övriga utbetalningar som utgör skattepliktig inkomst för mottagaren. Detta innefattar också ersättningar för närstående-/familjevård, stödfamiljer/-personer samt förtroendevalda. KST:s löneadministratörer räknar lönerna för de personliga assistenter som är anställda av KST, medan löneräkningen för de personliga assistenter där klienten själv är arbetsgivare sköts av Ålands företagsbyrå Ab, som köptjänst.

Personaladministratören bistår organisationen i administration kring rekrytering exempelvis gällande utformning av annonser, ledigansläende, registrering och delgivning samt deltar i utveckling av rekryteringsprocessen. KST använder sig av rekryteringstjänsten Kuntarekry och personaladministratören är huvudanvändare för systemet. KST har en hög andel internrekrytering där personalen sökt sig till nya uppdrag eller enheter inom organisationen.

Utöver detta arbetar personaladministratören bland annat med framtagande av statistik och underlag till personalbokslut, uppföljning av sjukfrånvaro, personalinformation och administration av intranätet samt hantering av friskvårdsförmåner. Personaladministratören upprättar och reviderar också personalrelaterade styrdokument, planer och anvisningar samt handhar anmälan till försäkringsbolag vid arbetsolycksfall, bistår i frågor kring praktik och läroavtalsarrangemang inom KST samt samordnar personalutbildningar och personalarrangemang samt genomför medarbetarundersökningar. Därtill ingår att upprätta och upprätthålla blanketter, mallar och formulär inom personalområdet samt slutligen bistå personalchefen och fungera som stöd till verksamheten i andra personaladministrativa ärenden. Personaladministratören inrättades som tillfällig resurs i april 2021 och ordinarie fr.o.m. februari 2023.

Till IT-samordnarens uppgifter hör att ansvara för IT-utvecklingen så att det går att få en samlad bild av behoven inom KST:s verksamhet. IT-samordnaren hämtar in behov från verksamheten, bl.a. behov av utbildningsinsatser och utvecklingsbehov från anställda. IT-samordnarens uppgift är också att kunna omsätta verksamhetens behov till krav på IT leverantören/leverantörerna, bl.a. gällande säkerhet i applikationer och driftsmiljö och uppgradering av dessa.

1.3.2.1.2 Köpta tjänster och dessas huvudsakliga fördelning

De köpta tjänsterna har utvecklats enligt följande.

Organisationsstöd	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
Köp av tjänster	2019	2020	2021	2022	2023
teuro	-483	-607	-909	-911	-911

Specifikation av köpta tjänsterna;

Organisationsstöd	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
Köp av övriga tjänster per avdelning, teuro	2019	2020	2021	2022	2023
Förbundsstämman	-1	-1	-1	-1	-1
Förbundsstyrelsen	-2	-5	-3	-2	-10
FKST	-67	-146			
FCORONA		-3			
FRÅD	0	0			
FSOC	-49	-25			
Råd och kommittéer				-3	-3
Revision	-18	-8	-8	-8	-11
Administration (2020 o 2019: FEKO)	-84	-102	-169	-132	-114
Personalkansliet, allmänt			-56	-35	-38
Friskvård	-20	-19	-28	-29	-53
Företagshälsovård	-55	-55	-65	-67	-99
Arbetarskydd				-3	
IT			-372	-395	-348
Fastighetsförvaltning (2020 o 2019: FFAS)	-188	-241	-208	-236	-233
Totalt teuro	-483	-607	-909	-911	-911

FKST: kostnader inför bildandet av KST; FCORONA: kostnader p.g.a. pandemin; FRÅD: råd och kommittéer; FSOC: socialförvaltning.

Ur tabellen framgår att det mest betydande köptjänsterna inom OS utgörs av IT-tjänster, fastighetsförvaltningstjänster och administrativa tjänster. Framför allt IT-tjänsterna har ökat inom ramen för KST jämfört med vad de var inom ÅOF. Noteras att företagshälsovårdstjänsterna förutom lagstadgad företagshälsovård även inkluderar sjukvård.

1.3.2.1.2.1 IT-tjänster, utveckling och innehåll

Organisationsstöd IT-tjänster per leverantör, teuro	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST prognos 2023
Abilita		34	59	73	71
Consilia		17	20	17	25
Just IT		78	179	167	0
Åda		16	95	133	248
Övrigt		17	20	4	3
Totalt, teuro		162	373	394	346

Samt specificerat per övergripande tjänstetyp för de kostnadsmässigt största leverantörerna.

Oy Abilita Ab

Abilita specificerat, teuro	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST prognos 2023
Årsavgift		10	39	27	51
Projekt		12	0	17	0
Support		12	19	29	19
Totalt, teuro		34	59	73	71

Abilita kan betraktas som KST:s centrala digitala verksamhetssystem och systemet omfattar ett flertal moduler.

Abilita vårdjournal och Abilita PR användes redan av ÅOF. När KST tog över hade kommunerna och ÅOF kommit olika långt i digitaliseringsprocessen och de kommuner som hade digitaliserat sina journaler använde Abilita Socialvård. Det fanns dock olika versioner av systemet i bruk och sju kommuner använde sig av pappersjournaler i form av Word och Excel. Socialvårdsprogrammet används nu i en annan omfattning och med fler moduler och integrationer.

Abilita PR är själva lönesystemet.

De Abilita-moduler som används inom KST i dagsläget är:

- Abilita socialvård (huvudprogram), inklusive:
 - Specialmodul för familjerätten
 - Abilita skanning
 - Abilita hemservice

- Abilita vårdjournal (huvudprogram), inklusive:
 - Abilita medicinlista
 - Abilita mätdata
- Abilita personaladministration (huvudprogram), inklusive lönemodul
- Abilita tidsbokning (huvudprogram)
- Abilita register (huvudprogram), integrerat med Abilita vårdjournal och Abilita tidsbokning
- Abilita serviceboende
- Abilita kassa, integrerat med Abilita Socialvård
- Abilita besöksplanering

Just-IT Åland Ab

Just-IT specificerat, teuro	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST prognos 2023
Drift		53	127	144	0
Support		24	45	23	0
Hårdvara		2	6	0	0
Årsavgift		0	1	0	0
Totalt, teuro		78	179	167	0

Just IT skötte IT-support och -drift fram till november 2022, varefter migrering av KST:s kompletta IT-miljö gjordes och Åda övertog ansvaret. Avtalet med Just IT förlängdes vid två tillfällen (2021 och 2022), eftersom upphandling av drifts- och supportleverantör drog ut på tiden.

Åda Ab

ÅDA specificerat, teuro	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST prognos 2023
Årsavgift		2	9	27	75
Licenskostnader		0	57	74	85
Projekt		12	18	5	3
Support		2	11	26	85
Totalt, teuro		16	95	133	248

Samarbetet med ÅDA har kort beskrivas enligt följande;

Vid starten av KST 2021 fakturerades främst för arbete med implementation av Abilita Socialvård, projektarbete, Microsoft365-licenser och en ny hemsida. Byte av leverantör föranledde tillfälligt högre kostnader under en övergångsperiod, vilket främst härleds till det stora behovet av support som övergången till ny IT-miljö och IT-lösning innebar samt nya licenskostnader för nödvändiga system, såsom serverlicenser, backuplicenser, virusprogram, skivlicenser och licenser för virtualisering. ÅDA:s lösning baseras på persondatormiljö och motiveras med KST:s krav på driftssäkerhet, informationssäkerhet och kapacitet.

Från och med 2021 utgör Microsoftlicenserna en väsentlig kostnadspost. Upphandling av licenser har gjorts vid ett flertal tillfällen och enligt nuvarande licensmodell i slutet av år 2023 har KST 215 st F3-licenser och 114 st E3-licenser inklusive tillhörande säkerhetstjänster. Dessa licenser inventeras årligen för att anpassas enligt organisationen.

En grundavgift om 5 000 € per månad erläggs för underhåll, samlokalisering och förvaltning av KST:s egna servrar. Supportkostnaderna har ökat väsentligt. Enligt förvaltningen pågår ett internt arbete för att höja den generella IT-kompetensen inom KST, vilket i förlängningen kunde minska på behovet av support.

Under 2023 har en stor del av arbetet bestått av att höja den övergripande nivån på IT-infrastrukturen, förnya föråldrad teknik (brandväggar, routrar, accesspunkter) samt stöd åt KST:s personal i den nya IT-miljön.

1.3.2.1.2.2 Tjänster för fastighetsförvaltning, utveckling och innehåll

Specifikation av tjänster inom fastighetsförvaltningen enligt nedan, notera att åren 2019 och 2020 avviker gällande redovisningsprinciperna där IT-tjänster också bokförts under fastighetsförvaltningen.

Fastighetsförvaltningen, Köp av tjänster, teuro	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
	2019	2020	2021	2022	2023
IT-tjänster	87	86			
Telefontjänster	19	17	18	18	19
Experttjänster	3	3	1	25	7
Egendomsförsäkring	14	15	28	29	29
Renhållnings-/tvätteritjänster	17	32	70	57	55
Inventarieunderhåll	13	7	8	7	9
Fastighetsunderhåll	11	74	72	92	100
Serviceavgift kopiering	0	0	13	8	11
Övriga kundtjänster	16	3			
Övrigt	5	4	3	3	4
Försäkringsersättningar	0	0	-5	-1	-1
Totalt teuro	187	241	208	236	233

Vad gäller posten fastighetsunderhåll omfattar köptjänsterna bl.a. regelbunden fastighetsskötsel, larmtjänster och konsultarbete för investerings- och underhållsprojekt.

Fastighetsförvaltningen, Fastighetsunderhåll, teuro	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
	2019	2020	2021	2022	2023
Brandlarm	0	3	9	8	6
Fastighetsprojekt	0	15	17	13	9
Fastighetsskötsel	4	32	25	21	31
Larm	0	0	5	8	12
VVS, ventilation, avlopp	0	13	6	30	10
Snöröjning och sandning	1	0	2	2	23
Övrigt fastighetsunderhåll	7	12	9	10	9
Totalt teuro	11	74	72	92	100

Egendomsförsäkringarna utgör försäkringar för fastigheter, maskiner och inventarier samt egna bilar och leasingbilar. Därtill har man en gruppförsäkring för anställdas egna bilar som används i tjänsten.

Fastighetsförvaltningen, Egendomsförsäkringar, teuro	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST prognos 2023
Fastigheter	10	11	12	12	15
Gruppförsäkring privata bilar			8	9	5
Bilar	4	4	8	7	10
Totalt teuro	14	15	28	29	29

1.3.2.1.2.3 Tjänster för administration, utveckling och innehåll

Administration, Köp av tjänster, teuro	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST prognos 2023
IT-Tjänster	6	20	1		
Telefontjänster	1		58	50	35
Posttjänster	4	4	20	16	17
Experttjänster	45	48	84	39	47
Utbildningstjänster	17	9	1	1	2
Bemanningsstjänster				15	
Övrigt	12	22	6	12	12
Totalt teuro	84	102	169	132	114

De största enskilda köptjänsterna inom administrationstjänster utgörs av telefontjänster och experttjänster. I telefontjänsterna ingår köp av telefonväxeltjänster från Mariehamns stad, vilket utgör en väsentlig del av telefonkostnaderna (2021: 53 Teur, 2022: 44 Teur, 2023: 31 Teur). Bland experttjänsterna utgör juridiska tjänster merparten. Bland köptjänsterna ingår dessutom posttjänster och tjänster från bemanningsföretag. De sistnämnda för extra resurs inom ekonomiadministrationen.

1.3.2.1.3 Material, förnödenheter och varor

Dessa kostnader har utvecklats enligt följande.

Organisationsstöd	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
Material, förnödenheter och varor	2019	2020	2021	2022	2023
teuro	-203	-263	-235	-245	-254

Merparten av ovannämnda kostnader hör till fastighetsförvaltningen och kan specificeras enligt följande.

Fastighetsförvaltningen,	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
Material och förnödenheter, teuro	2019	2020	2021	2022	2023
Kontorsmaterial	0	0	13	15	11
Inventarieunderhåll	16	12	9	10	14
Fastighetsunderhåll	38	5	19	38	39
Bränsle och smörjmedel (bilar)	12	12	20	23	23
Värme	24	20	23	23	24
El	58	59	56	81	97
Vatten	18	18	23	22	22
Inventarier	12	6	8	2	5
Övrigt	0	1	25	19	9
Totalt teuro	179	134	196	232	244

Material och förnödenheter utgörs av sedvanliga driftskostnader för fastigheterna; el, värme, vatten, underhåll m. m.

1.3.2.1.4 Hyreskostnader

Hyrorna är en betydande kostnadspost inom OS och har utvecklats enligt följande:

Organisationsstöd	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
Hyreskostnader	2019	2020	2021	2022	2023
teuro	-278	-278	-658	-700	-1 099

Hyrorna består av kostnader både för fast och för lös egendom, enligt följande:

Fastighetsförvaltningen, Hyror, teuro	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
	2019	2020	2021	2022	2023
Hyror för byggnader o lokaler	270	255	604	643	1 035
Hyror för mark- o vattenomr.	7	7	7	10	11
Leasing av bil	0	6	29	26	34
Leasing av kopieringsmaskin	0	0	11	10	11
Övriga hyror	0	0	6	7	6
Totalt teuro	277	268	657	697	1 097

Den mest väsentliga posten utgör kostnader för upphyrda byggnader och lokaler, som utvecklats enligt följande.

Fastighetsförvaltningen, Hyror för byggnader o lokaler, teuro	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST prognos 2023
Nyfahlers (Mariehamns Stad)	48	48	249	254	284
Nygatan		7	59	60	65
Satelliter			2	3	3
Lotsgatan	9	9	9	9	9
Servicegatan 22	32	32	35	35	35
Strandgatan 23					86
Södragatan	30	30	31	31	35
Havsgatan	9	6	8	6	6
Askuddsvägen	56	57	56	58	31
Köpmansgatan	22	22	22	22	26
Jomala gård	25	23	25	26	28
Landskapets Fastighetsverk	6	2			
Tallbacken (Mariehamns Stad)			80	82	90
Hamngatan	33	26	28	29	15
Lagunen (KST ESB) (Oasen)				28	154
Mariegatan					167
Totalt teuro	270	263	604	643	1 034

De huvudsakliga volymförändringarna utgörs av:

- Nyfahlers (Mariehamns stad), som inrymmer KST:s servicepersonal för de olika operativa verksamhetsområdena. Noteras skall att ÅOF också hyrde lokaler på Nyfahlers för den administrativa personalen.
- Nygatan, som inrymmer KST:s administrativa personal för bl.a. personal- och ekonomiadministrationen.
- Strandgatan, Strandgatan ersätter hyresfastigheterna Askuddsvägen och Hamngatan. Då Strandgatan startades upp blev det dubbla hyreskostnader några månader då verksamheterna flyttades. Verksamheten på Kyrkvägen, som KST äger, har flyttat till Strandgatan.
- Tallbacken som utgörs av familje- och skyddshemsverksamhet. Mariehamns stad äger fastigheten och får hyresintäkter för Tallbacken.
- ESB-boendet omfattar avdelningen Lagunen på Oasen Boende och vårdcenter (Oasen) i Jomala.
- Mariegatan hyrs från början av år 2023 för 13 boendeplatser inom specialomsorgen.

Det att hyreskostnaderna ökat har således sin främsta förklaring i att den gemensamma administrations- och serviceorganisationen byggts upp i KST och personalen har överförts från kommunerna till KST. I primärkommunerna torde på motsvarande sätt uppstått tomma utrymmen som borde kunna användas till annat. För Mariehamns del torde också nu hyresintäkter erhållas för utrymmena i Nyfahlers och Tallbacken.

Hyreskostnaderna för ESB utgörs av ESB-boendet på Oasen, där KST bedriver ESB-boende för 7 platser, fr.o.m. 2024 är antalet platser 9, sannolikt också detta ett resultat av att servicen centraliserats till en punkt i stället för att kommunerna ansvarat för dylika boenden tidigare.

2 Effektivitetsanalys – övergripande jämförelse

2.1 Utvalda jämförelseobjekt och urvalskriterier

Inom ramen för denna begränsade analys av delar av organisationsstödet har följande delar valts ut för jämförelser mot framför allt volymdata och sannolik liknande bedömning av komplexitet i produktionen av ifrågavarande service. Vilka jämförelseobjekt som väljs ut är en bedömningsfråga men utgående från ungefärlig servicemotsvarighet eller motsvarighet i ekonomi- och volymdata kan vissa uppgifter väljas ut. Denna bedömning påverkas också av att motsvarande organisationer som KST inte längre finns i riket i och med välfärdsområdesreformen som trädde i kraft fr.o.m. 1.1.2023.

Kårkulla samkommun (Kårkulla); inom ramen för denna samkommun bedrevs specialomsorgsverksamhet för de svenskspråkiga regionerna i riket. Jämförelse är möjlig för åren 2019–2022 för fr.o.m. 1.1.2023 överfördes verksamheten till välfärdsområdena och samkommunen upplöstes.

Kommunalförbundet Oasen; som enligt grundavtalet bedriver institutionsboende för medlemskommunernas invånare enligt gällande lagstiftning. Verksamheten omfattar numera också demens- och ESB-boende samt därtill hörande stödtjänster. Oasens verksamhet är dock mera specialiserad inom ramen för äldreomsorgen och omfattningen är också beloppsmässigt betydligt lägre än KST:s. Till vissa delar kan dock jämförelse göras beträffande årsverken.

Jomala kommun; kommunens verksamhetskostnader och antal årsverken är med åländska mått relativt jämförbara med KST:s dito. Här bör man dock särskilt notera svårigheten i att rakt av jämföra en primärkommuns breda verksamhetsområden med ett specialiserat kommunalförbunds verksamhetsområden.

De utvalda nyckeltalen som analyserats närmare är;

- Förvaltningens andel av totala årsverken (flera jämförelseobjekt) samt ekonomi-och löneadministrationen (jämförelse Jomala)
- IT-kostnaderna, deras innehåll och omfattning (jämförelse Jomala)

2.2 Förvaltningens andel av totala årsverken, utveckling och jämförelse

De sammanställda uppgifterna baseras på officiella bokslutsuppgifter och begärda specifika kompletteringar. I tabellen har förutom årsverken också medtagits verksamhetsintäkter och -kostnader för att få en uppfattning om organisationernas ekonomiska volym.

Kommunernas socialtjänst k.f.	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST budget 2023
Årsverken Förvaltning	8,42	10,70	11,79	13,10	13,85
Årsverken totalt	163,65	168,35	238,88	246,04	258,82
Andel (%) av årsverken	5,15 %	6,36 %	4,94 %	5,32 %	5,35 %
Intäkter totalt, teuro	11 174	11 651	30 958	31 579	33 463
Verksamhetskostnader totalt, teuro	-10 945	-11 411	-30 691	-31 288	-33 056

Kårkulla samkommun	2019	2020	2021	2022	2023
Årsverken Förvaltning	37,47	40,49	44,84	50,03	na
Årsverken totalt	994,23	1 003,23	984,27	1 083,86	na
Andel (%) av årsverken	3,77 %	4,04 %	4,56 %	4,62 %	na
Intäkter totalt, teuro	58 207	56 318	60 301	64 187	
Verksamhetskostnader totalt, teuro	-56 679	-57 127	-58 804	-62 217	

Jomala kommun	2019	2020	2021	2022	budget 2023
Årsverken Förvaltning	9,13	9,51	9,03	10,19	9,61
Årsverken totalt	235,55	238,93	231,59	228,44	238,45
Andel (%) av årsverken	3,88 %	3,98 %	3,90 %	4,46 %	4,03 %
Intäkter totalt, teuro	24 807	27 121	28 407	25 427	32 093
Verksamhetskostnader totalt, teuro	-25 056	-25 344	-26 858	-28 835	-29 823
varav köp av tjänster, teuro	-11 287	-11 414	-13 347	-14 693	

Oasen boende- och vårdcenter k.f.	2019	2020	2021	2022	budget 2023
Årsverken Förvaltning	2,31	2,93	3,26	3,12	3
Årsverken totalt	85,03	87,94	85,43	84,26	76,06
Andel (%) av årsverken	2,72 %	3,33 %	3,82 %	3,70 %	3,94 %
Intäkter totalt, teuro	5 759	6 089	6 451	6 005	6 662
Verksamhetskostnader totalt, teuro	-5 617	-5 940	-6 275	-5 787	-6 384

Entydiga slutsatser av ovannämnda tabeller är utmanande att göra. Inom förvaltningen inbegrips olika delar och tjänster i de olika organisationerna. Som exempel kan nämnas att det inom KST finns bland annat metod- och kvalitetschef om 100 % heltid inom OS. Inom Kårkulla samkommun fanns ett särskilt EUC Expert- och utvecklingscenter med 100 årsverken. Oasens förvaltning innehåller inte någon resurs för vård delen.

Notera att tabellerna ovan har uppgjorts på basis av årsverken till skillnad från antalet anställda. Tabellerna är uppgjorda på basis av offentliga uppgifter i bland annat bokslut gällande årsverken.

Det är också skäl att notera att till exempel hanteringen av kundreskontra kan variera mellan jämförelseobjekten.

När det gäller Jomala kommun utgör köptjänsterna en stor del av verksamhetskostnaderna, vilket är en annan typ av förvaltning och övervakning jämfört med egen verksamhet.

Inom KST ingår fastighetsförvaltningen i organisationsstöd.

I en jämförelse mellan samkommun (Kårkulla) och de lokala kommunalförbunden så befann sig Kårkulla genomsnittligt på drygt 4 % nivå och det förefaller också som att Oasen börjar närma sig denna nivå på 4 % mot nuvarande cirka 3,5 % i genomsnitt. Dessa att jämföra med KST:s nivå på cirka 5 % över tid.

En likadan jämförelse mellan primärkommun, i det här fallet Jomala kommun, ger som jämförelse en förvaltning på cirka 4 % av årsverken jämfört med KST:s nivå om drygt 5 %.

2.3 Vissa nyckeltal för ekonomi- och löneadministrationen, utveckling och jämförelse

Vid en närmare jämförelse mellan Jomala och KST har följande nyckeltal framtagits.

2.3.1 Ekonomiadministrationen

För KST:s del:

KST	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
Verifikat antal	2019	2020	2021	2022	2023
Inköpsreskontra	4 434	4 536	8 733	7 433	7 712
Bokföring / memorial	576	738	1 023	840	852
Betalningar	194	197	531	507	549
Fakturering	1 686	1 705	2 247	2 659	2 740
Inbetalningar	353	346	237	260	232
Löner	77	51	127	103	132
Anläggningstillgångar	0	1	1	1	1
Totalt antal	7 320	7 574	12 899	11 803	12 218

KST - Personal för bokföring/administration	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
Årsverken	2019	2020	2021	2022	2023
Ekonomichef	1,45	1,19	1,08	1,00	1,00
Ekonom	0,33	1,02	0,93	1,00	0,83
Administratör reskontra			1,93	1,78	1,86
Extra resurs ekonomi					0,58
Köp tjänst administratör reskontra	0,31	0,58	0,77	0,26	
Årsverken totalt	2,09	2,79	4,71	4,04	4,27

KST - Verifikat antal i förhållande till årsverken för bokföring/administration	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST prognos 2023
Verifikat totalt	7 320	7 574	12 899	11 803	12 218
Årsverken totalt	2,09	2,79	4,71	4,04	4,27
Verifikat / årsverken	3 502	2 715	2 739	2 922	2 861

KST - Inköpsreskontra antal i förhållande till årsverken för bokföring/administration	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST prognos 2023
Inköpsreskontra verifikat totalt	4 434	4 536	8 733	7 433	7 712
Årsverken totalt	2,09	2,79	4,71	4,04	4,27
Inköpsreskontraverifikat / årsverken	2 122	1 626	1 854	1 840	1 806

För Jomalas del motsvarande:

Jomala kommun					prognos
Verifikat antal	2019	2020	2021	2022	2023
Inköpsreskontra	8 152	7 847	7 486	7 549	7 600
Bokföring / memorial	1 213	1 063	977	1 180	1 200
Betalningar	247	253	251	246	250
Fakturering	499	475	482	509	510
Inbetalningar	1 009	1 037	1 017	948	1 030
Löner	48	48	51	48	50
Anläggningstillgångar	50	90	44	65	65
Totalt antal	11 218	10 813	10 308	10 545	10 705

Jomala kommun					prognos
Årsverken för bokföring/administration	2019	2020	2021	2022	2023
Ekonomichef	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Ekonom	0,75	1,00	1,00	0,92	1,00
Bokförare	1,32	1,00	1,00	1,00	1,00
Årsverken totalt	3,07	3,00	3,00	2,92	3,00

Jomala - Verifikat antal i förhållande till årsverken för bokföring/administration	2019	2020	2021	2022	prognos 2023
Verifikat totalt	11 218	10 813	10 308	10 545	10 705
Årsverken totalt	3,07	3,00	3,00	2,92	3,00
Verifikat / årsverken	3 654	3 604	3 436	3 611	3 568

Jomala - Inköpsreskontra antal i förhållande till årsverken för bokföring/administration	2019	2020	2021	2022	prognos 2023
Inköpsreskontra verifikat totalt	8 152	7 847	7 486	7 549	7 600
Årsverken totalt	3,07	3,00	3,00	2,92	3,00
Inköpsreskontraverifikat / årsverken	2 655	2 616	2 495	2 585	2 533

Det är också skäl att notera att till exempel hanteringen av kundreskontra kan variera mellan jämförelseobjekten. Under Ålands omsorgsförbunds tid handhade kanslisten reskontran till viss del, men andelen kan inte bestämmas i efterskott och har inte beaktats ovan.

Verifikatvolymen och resurseringen i förhållande till totala verifikatantalet; vi kan notera att volymerna är relativt jämförbara på totalen. Också här skall lyftas upp variationer i hur samlingsverifikat bokförs etc. vilket påverkar en exakt jämförelse.

Vad gäller resurseringen så hanterar administrationen i KST ca. 2700–2800 st. verifikat/årsverk medan motsvarande i Jomala utgör ca. 3500–3600 st.

Inköpsverifikatvolymen; Inköpsverifikaten är volymmässigt de största och en motsvarande jämförelse ger för KST ca. 1700–1800 st/årsverk medan Jomalas motsvarande utgör ca. 2500/årsverk.

2.3.2 Löneadministrationen

För KST:s del:

KST	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
Löneutbetalningar	2019	2020	2021	2022	2023
Antal löneutbetalningar	3 471	3 376	7 427	8 030	8 947

KST - Personal för löner	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
Årsverken	2019	2020	2021	2022	2023
Löneadministratörer	1,89	1,79	2,98	3,21	3,06

KST - Löneutbetalningar i förhållande till	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
årsverken för löner	2019	2020	2021	2022	2023
Antal löneutbetalningar	3 471	3 376	7 427	8 030	8 947
Årsverken löneadministratörer totalt	1,89	1,79	2,98	3,21	3,06
Löneutbetalningar / årsverken	1 837	1 886	2 492	2 502	2 924

För Jomalas del:

Jomala					prognos
Löneutbetalningar	2019	2020	2021	2022	2023
Antal löneutbetalningar	6 544	6 400	6 101	5 826	6 032

Jomala					prognos
Personal för löner - Årsverken	2019	2020	2021	2022	2023
Löneräknare	1,85	1,85	1,85	2,28	2,00

Jomala - Löneutbetalningar i förhållande till årsverken för löner	2019	2020	2021	2022	prognos 2023
Antal löneutbetalningar	6 544	6 400	6 101	5 826	6 032
Årsverken löneräknare totalt	1,85	1,85	1,85	2,28	2,00
Löneutbetalningar / årsverken	3 537	3 459	3 298	2 555	3 016

Antalet löneutbetalningar är flera i KST än i Jomala. Trenden för löneutbetalningar i förhållande till årsverken är att dessa närmar sig varandra så resurseringen förefaller vara relativt lika i jämförelseobjekten. Här igen skall lyftas upp skillnader i komplexiteten i löneräkningen vad gäller månads- och timlöner, andel skiftesarbeten och olika former av tillägg för obekvämt arbetstid samt antalet tillämpade kollektivavtal.

2.4 IT-kostnader, utveckling och jämförelse

För KST:s del:

KST	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
Antal användare IT	2019	2020	2021	2022	2023
Antal användare IT	46	58	135	152	376

KST	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
IT-tjänster per användare, teuro	2019	2020	2021	2022	2023
IT-tjänster totalt teuro		162	373	394	346
Antal användare		58	135	152	376
IT-tjänster per användare, teuro		2,80	2,76	2,59	0,92

KST	ÅOF	ÅOF	KST	KST	KST prognos
IT-tjänster per årsverken, teuro	2019	2020	2021	2022	2023
IT-tjänster totalt teuro		162	373	394	346
Antal årsverken totalt		168,35	238,88	246,04	258,82
IT-tjänster per årsverken, teuro		0,96	1,56	1,60	1,34

Och för Jomalas del:

Jomala kommun					prognos
Antal användare IT	2019	2020	2021	2022	2023
Antal användare IT	115	115	115	114	223

Jomala kommun					prognos
IT-tjänster per användare, teuro	2019	2020	2021	2022	2023
IT-tjänster totalt teuro	195	215	200	202	230
Antal användare	114	114	114	114	223
IT-tjänster per användare, teuro	1,71	1,89	1,75	1,77	1,03

Jomala kommun					prognos
IT-tjänster per årsverken, teuro	2019	2020	2021	2022	2023
IT-tjänster totalt teuro	195	215	200	202	230
Antal årsverken totalt	235,55	238,93	231,59	228,44	238,45
IT-tjänster per årsverken, teuro	0,83	0,90	0,86	0,89	0,96

Uppgiften om antal användare för KST följer den uppdelning som förvaltningen gett och gällande nyckeltal och jämförbarhet bör här särskilt noteras avvikelser i användarnas systemrättigheter och därtill hörande licensiering. Också skillnader mellan terminaldator- och persondatormiljö påverkar jämförbarheten. För KST:s del har man vid byte av huvudleverantör av IT-plattform gått från terminalanvändarmiljö till persondatormiljö. Som terminalanvändare kopplar man upp sig mot en server och kommer på det viset åt alla applikationer och program. I en persondatormiljö har användaren egna och olika typer av användarinloggning. År 2023 befinner man sig helt i en persondatormiljö och aktiva AD-konton utgör 376 st.

KST handhar sekretessbelagda uppgifter bland annat gällande klienter. Detta medför höga krav på IT-sekretess. IT-systemen och IT-miljön bör vara sådana att man kan garantera datasekretessen under alla omständigheter.

Vid en jämförelse av IT-kostnader i förhållande till årsverken så är kostnadsnivån i KST högre än Jomalas dito. Jämförbarheten kan igen påverkas av till exempel skillnader i behov av specialsystem, t.ex. Abilitas socialvårdsmoduler men å andra sidan använder sig Jomala av Abilitas system för ekonomiadministration, äldreomsorg, barnomsorg och affärsverksamheten. Antalet användare i Jomala ökade mellan åren 2022 och 2023 eftersom man inom barnomsorgen tog i bruk nya systemet WILMA som ersatte tidigare Abilita Barndagvård. WILMA kräver personliga användarkoder för personalen inom barnomsorgen.

3 Avslutande frågeställningar samt underlag för vidarediskussion

3.1 Allmänt

Analysen av organisationsstödet för de valda åren uppvisar att det främst är fråga om kostnadsökning inom köpta tjänster och hyreskostnader.

Köptjänsterna består till främsta delen av IT-tjänster, fastighetsförvaltning samt administration.

De förstnämnda förklaras av samordning av tidigare variationer i kommunernas IT-systemanvändning, inköp av flera programmoduler för verksamhetsenheterna och uppbyggnad av köptjänstorganisation runt dessa samt byte av teknisk användarmiljö.

Fastighetsförvaltningen har ökat i omfattning beroende på att nya inhyrda lokaler tagits i bruk för den nya organisationen. För kommunerna borde detta kunna innebära frigörande av utrymmen, kostnadsminskningar och i vissa fall ökning i hyresintäkterna. KST organisationsstöd hyr verksamhetsutrymmen dels av medlemskommuner och kommunalförbund men dels också av privata hyresvärdar. Förutom hyror betalar KST organisationsstöd även för bland annat telefonväxel (Mariehamn). Andra avdelningar inom KST köper därtill hemservice och boendeplatser från flertal kommuner.

Organisationstöd - inköp från kommuner och kommunalförbund, t euro	ÅOF 2019	ÅOF 2020	KST 2021	KST 2022	KST prognos 2023
Finströms kommunaltekniska	16	15	21	21	20
Hammarland	12	9	11	8	5
Mariehamn	66	66	399	399	421
Mariehamns Energi	39	38	38	51	64
Marstad	18	15	17	15	15
Mise	2	5	13	16	20
Oasen	0	0	0	28	154
Övriga kommuner och kommunalförbund	2	1	4	4	2
Totalt	154	149	503	541	701

Administrationens egna personalkostnader har ökat i takt med att organisationen byggs upp, Behovet av köptjänster varierar över tid.

3.2 Underlag för vidarediskussion och möjliga åtgärder

3.2.1 Organisationsstödet roll i en ny organisation behöver förtydligas

Den översiktliga analysen av förvaltningens andel av årsverken utvisar inte en betydande avvikelse i resurseringen i förhållande till jämförelseobjekten. Den närmare analysen av vissa volym-nyckeltal för ekonomi- och löneadministrationen ger riktlinjer för att resurseringen förefaller vara tillräcklig totalt sett och att en effektivisering främst står att finna i en fortsatt analys av

- målstyrning; organisationens helhetsbild över var man är och vart man är på väg och vad man vill/behöver/kan göra för framtiden?

-administrationens uppgiftshelheter kontra verksamhetsenheternas, vilka uppgifter sköts av vem och i vilken omfattning och detaljnivå?

- en ökad digitalisering; effektivitetsvinster i förhållandet kunder/organisationen och inom organisationen?

Organisationen är relativt ny och sannolikt har fokus varit på att få det att fungera i praktiken medan fokus nu mera borde styras till att försöka skapa en tydlig helhetsbild av den lagstiftning som styr verksamheten och vilken resursering man skall ha för att förverkliga dessa lagar och framför allt på vilken nivå.

3.2.2 Redovisningen av fastigheter kan utvecklas samt behovet av fastighetsstrategi diskuteras

En frågeställning som uppkommer av ovannämnda analys är om kostnaderna för fastighetsförvaltningen borde allokeras under de respektive verksamhetsområdena i stället för att nu vara under OS, alternativt att fastigheterna borde allokeras till ett eget verksamhetsområde. Som det nu är fördelas inte heller avskrivningar och finansiella kostnader via interna hyror.

En fråga som uppkommer är behovet av en övergripande fastighetsstrategi:

Skall man äga/besitta fastigheter i egen regi eller skall man hyra upp behövliga verksamhetsutrymmen?

Upphyrning inkluderar hyresvärdens direkta kostnader, kapitalkostnader och krav på avkastning medan fastigheter i egen regi å andra sidan kräver skapande, upprätthållande samt utvecklande av egen kompetens, säkerligen specialkunskaper som knappast kan förutsättas finnas inom de olika verksamhetsområdena, vars primära avsikt är att producera socialvårdsservice. Frågan om behovet av att anställa en fastighetsingenjör behöver återspeglas mot denna diskussion.

3.3.3 It-tjänsterna, behov av extern bedömning

Den nya organisationen har logiskt fokuserat på uppbyggnad och förenhetligande av system samt att man införskaffat ny programvara för organisationen, med ökade kostnader som resultat.

Resursförstärkning har också skett genom anställning av IT-samordnare i egen regi.

I detta sammanhang behöver också lyftas fram att vissa motsvarande kostnadsminskningar borde synas i kommunerna till den del det åtminstone gäller licensfrågor samt specialprogramvaran för den ifrågavarande verksamheten.

Digitaliseringen är ett viktigt verktyg för fortsatt utveckling och effektivisering av organisationen och dess verksamhet och en del av redan uppkomna kostnader är säkert att betrakta som kostnader för denna utveckling. Samtidigt är det fråga om en ny organisation där det sannolikt föreligger behov av analys av nuläge och framtid också gällande IT. I vissa fall kan behövas hjälp med extern bedömning av var man är och till vilket kostnadsläge för att sedan se på kommande behov och möjlighet till att

samtidigt effektivisera och möjligtvis spara kostnader, genom att se på vilka användare som faktiskt behöver vilka system nu och framledes.

Mariehamn den 9 februari 2024

Martin Slotte

Erika Sjölund

Robert Lindfors

Bilaga 1 – ledningens kommentar till delrapporten

Förvaltningen instämmer med revisorernas slutsatser och önskar ytterligare belysa nedanstående aspekter.

Jämförelse ÅOF-KST

Revisorerna lyfter svårigheten att jämföra åren 2019-2020 med 2021-2023 och vi kan bara instämma. Vi ser Ålands omsorgsförbund och Kommunernas socialtjänst som två skilda organisationer med olika uppdrag och organisationsstruktur.

Allmänt om effektivitet

Syftet med en samordnad socialservice är likvärdig service, en effektiv användning av resurserna, en samlad kompetens och hög specialisering inom personalen, en hög integritet, en stark anonymitet och ett gott rättsskydd. Syftet är till största delen uppnått, men precis som revisorerna har konstaterat är KST en ny organisation och fokus har hittills mestadels legat på att få allt att fungera i praktiken. I denna process har det vuxit fram en målbild inom förvaltningen hur KST ska kunna uppnå lagens målsättningar. Det är ett prioriterat arbete att vidareutveckla organisationen och dess processer i den riktningen.

Jämförelse med andra organisationer

Revisorerna noterar svårigheten att jämföra KST med andra organisationer. Vi önskar belysa detta ytterligare genom att beskriva specifika områden som KST:s organisationsstöd hanterar och som möjligen skiljer sig mot jämförelseobjektens allmänna förvaltning.

Att ekonomifunktionen är lite större än vissa jämförelseobjekt kan förklaras med att såväl förbundets styrelse som medlemskommuner och även andra utomstående parter ställer höga krav på ekonomifunktionen i form av rapportering, prognoser, kalkyler, statistik och utredningar. Det finns också ett behov av en mer djupgående analys av förbundets kostnadsutveckling och kostnader per klient och per vård dygn. Samtidigt finns ett stort utvecklingsbehov av den ekonomiska rapporteringen och ekonomiavdelningens processer. Olika utredningar har begärts ända sedan KST bildades och den pågående effektivitetsrevisionen ger en stor belastning på ekonomiavdelningen.

Vid en jämförelse med Jomala kommun bör påpekas att Jomalas kundreskontra sköts av byråsekreterare som inte organisatoriskt hör till ekonomifunktionen. Detta ger inte en rättvisande bild då endast ekonomichef, ekonom och bokförare finns upptagna i jämförelsen.

Att centralisera delar av personaladministrationen är ett aktivt val för att effektivisera och kvalitetssäkra personaladministrativa processer inom förbundet. Syftet är att minska arbetstiden som åtgår till personaladministration för chefer och personal i klientarbete. I förhållande till jämförelseobjekten är KST en ny organisation och det finns sannolikt därmed ett större behov av styrdokument, riktlinjer, information och allmänt stöd inom personalområdet. Ledningen anser också att det är ett framgångsrikt koncept att satsa på personalpolitik. Personalkostnaderna är en stor del av verksamhetens kostnader.

KST handhar mycket känslig information vilket ställer höga krav på IT-säkerheten. Att höja, och kunna hålla, en högre nivå av IT-säkerhet är ett ständigt pågående arbete som görs i

samarbete med Åda Ab. KST arbetar aktivt tillsammans med Åda Ab för att planera och genomföra åtgärder kring uppgradering av hårdvara och mjukvara samt internt utbilda och medvetandegöra kring IT-säkerhetsfrågor och tillhörande arbetsprocesser. Även här kan konstateras att KST är i förhållande till jämförelseobjektet en ny organisation och har därmed sannolikt ett större behov av interna riktlinjer, IT-stöd och framtagande av systembehov och IT-processer.

Vid jämförelse med Jomala kommun kan konstateras att Jomala kommun inför 2024 söker en sakkunnig vid centralförvaltningen. Personen ska ansvara för IT-samordning, arbeta med processer, intern kontroll osv. Personen finns således inte medräknad i jämförelsen eftersom jämförelsen sträcker sig till och med 2023.

Förbundets fastighetsbestånd utgörs av 9 byggnader som ägs av förbundet och 12 lokaler som upphyras för förbundets olika verksamheter. Oavsett hur KST hanterar sina fastigheter kvarstår behovet av en beställarfunktion inom organisationsstödet. Troligtvis hanteras detta inom kommunernas tekniska förvaltning.

Revisorerna har valt att relatera antal årsverken för förvaltningen till hela organisationens årsverken. Eftersom organisationsstödet interna service inte skiljer sig åt om en person är anställd på heltid eller deltid vore en mer adekvat jämförelse att sätta organisationsstödet årsverken i relation till antalet anställda. Exempelvis är arbetet detsamma vid rekrytering, anställning, friskvård, löneräkning etc. oberoende av anställningsgrad.